

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino in dopise sprejema J. Krajec v Novem Mestu.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Poziv!

Vsak list zahteva, da se mu naročnina naprej plačuje; ako se ni plačalo, se list ustavi. Pri „Dolenjskih Novicah“ smo iz različnih vzrokov ravnali drugače, mislé, da bomo dobrej stvari s tem več koristili, ali prepričali smo se, da smo bili v velikej zmoti. Naši naročniki so tako zastajali s plačili, da imamo tirjati nekaj stotakov. V preveliko zgubo se nikakor ne moremo podati; tisk stane velko, a pri vsacem listu še poštnina eden krajcar. Zato pozivljemo vse, ki so zaostali, naj nam gotovo pošljejo zaostalo naročnino do 1. decembra t. l. Kedor tega ne stori, mu bodemo s tem dnevom list ustavili.

Opravništvo.

Gospodarske stvari.

Ali naj se konjem poklada zdrobljeni, ali celi oves?

Do najnovejšega časa je sploh veljalo mnenje, da drobljenje ovsa pomnožuje njegovo prebavljivost, češ, da je taka krma kaj ugodna in da se dobro izplača. Dandanašnji pa je dokazano, da je bilo to napačno, in da se ima konjem polagati le celi oves.

Zgodovinski se je to vprašanje razvilo tako: Večkrat se najdejo v konjskem gnoju zrna ovsa na prvi pogled popolnoma cela, katera — kakor se zdi — so se zgubila skozi živalski želodec brez vsake koristi. To se je pojasnjevalo s tem, da zrna niso bila pravilno prežvekana ter so prišla brez koristi v blato. Resnica je torej, da se pride temu v okom, če se trda zrna poprej zdrobe, predno se dá konjem oves. To se je zdelo kot najboljšo sredstvo, napraviti oves za konje prebavljiv. Oves drobiti so začeli najpoprej na Angleškem, pozneje pa tudi drugod, zlasti na Francozkem.

Naenkrat pa so jeli trditi, da oni konji, ki imajo dovolj dobre zobe, že sami dosti premeljejo oves. Konji pa, ki oves le goltavo požirajo, ne da bi ga žvekali, da se morajo siliti k žvekanju, kar se pa doseže, če se k ovsu doda primerna množica rezenice.

Že l. 1845. je profesor Haubner izrekel mnenje, da drobljenje ovsa vtegne biti koristno le pri starih konjih sè slabimi zobmi, pri onih, ki krmo le goltajo in pri teh, ki slabo prebavljajo ter naposled pri mladih žrebetih. Dalje je trdil, da zguba neprebavljenih zrn je preneznatna,

če se primeša k ovsu rezanice. — Dr. Grouven tudi omenja, da najboljši stroj za drobljenje ovsa je rezanica.

Skušnje so dalje pokazale, da se je zguba, ki se ima pri nezdroljenem ovsu, sploh pretiravala in to toliko več, ker veliko število ovsenih zrn, najdenih v blatu, je že zgubilo svoje redilne tvarine. Po skušnjah profesorja Haubnera iznaša zguba neprebavljenih zrn le $\frac{1}{64}$ — $\frac{1}{46}$ ovsenega deleža (porcije), če se k njemu ne primeša rezanica, a le ena petstotina do ene tisočine, če se primeša (na vago) enaka množica rezanice. Radi tega je tudi zguba pri nezdroljenem ovsu tako neznatna, da niti ne splača stroške za drobljenje.

Mimo tega je bilo zagotovljeno, da drobljeni oves je škodljiv za prebavljanje in za vstrajnost konj pri delu. Prva kazen se pojasnuje s tem, da zdrobljeni oves olajšuje in skrajšuje žvekanje zrn, vsled česar se krma ne zmesa dosti z slinami, kakor to zahteva popolno prebavljanje. V tem obziru je opazil profesor Brümmer, da konji privajeni na drobljeni oves, niso za to, da bi brez nezgode in pravilne prebave hrustali celi oves in da se še le s časoma morejo zopet privaditi na tako krmenje. — Kar se tiče prikazni, da konji postanejo manj iskreni, uči skušnja, da zdrobljeni oves, podavan konjem, ki opravljajo le lahko delo, postajajo sicer debeli in okrogli, da pa konji s tem tudi izgublajo moči.

Pojasnilo za to podaje profesor Sanson, ki je iznašel, da se z drobljenjem izgubi a v e n i n, skrit pod zrnovimi lupinami, kateri pa ravno budi pri konjih iskrenost.

Iz navedenega torej sledi:

1. Rabo zdrobljenega ovsa ni moči pripo-

ročati; posebno se ga moramo ogibati, če imamo konje z zdravimi zobmi, kateri lahko dobro zvečejo. Vsikdar pa, če imamo konje, kateri oves goltajo, primešajmo k ovsu gotovo (ne preveliko) množico rezanice jeden in pol do dva in pol cm. dolge, katero zmes pa moramo zmočiti, da konji s prskanjem rezanice ne odpihnejo.

2. Drobljenje ovsa je ugodno samo takrat, kadar ni moči pokladati celega ovsa radi slabih zob konj ali pa radi boleznih žvekalnega stroja (gobca). To velja tudi o mladih žrebetih, ki imajo še nerazvite zobe; dalje tudi ob času, ko se konjem spreminjajo zobje, o starih konjih, ki imajo že uguljene zobe, kateri krmljeni z drobljenim ovsem, imajo se navajati na celi oves. Naposled se naj rabi drobjeni oves tudi pri konjih, ki se imajo kmalo nasititi, kateri torej dobivajo oves brez rezanice. Z drobljenim ovsem se morejo konji nakrmiti v jednej uri; ta čas je pa prekratek, da bi se krma dovolj zmešala z slinami.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Vodstvo deželne vlade Kranjske je nastopil baron Hein. Zastopi različnih uradov in društev so se mu poklonili. Obetal je vsem, da bode strogo pravičen ter naročal tudi uradnikom naj gledajo, da bodo vršili pravico proti vsem strankam. Ako bode gospod vselej tako nepristransko delal, ga bomo gotovo spoštovali in ljubili.

Kamo pritirajo liberalci in kako potreba nam

PODLISTEK.

Poduk o kolери.

Kako se zabrani, da se kolera ne razširi?

Naj vlada še toliko skrbi, da se kolera ne pritepe iz tujih krajev; — nič ne bode pomagalo, ako ljudstvo po svoje ne pomaga s tem, da prišle tujce vestno naznanja; ako zbolé, dá brž vedeti gosposki, ter si prizadeva natančno izvrševati, kar veleva zdravstvena policija. Tem bolj pa je to potrebno, ako se je azijska kolera res pokazala v kácem kraju. Tu je namreč potreba skrbeti, da se kuga zamori v kraju kjer je, da ne preide na druge osebe.

Ako kedo ne naznani požara, ako ne pokliče brž gasilcev, se močno pregreši, ali ravno tako je strašen prestopok zoper ljubezen in skrb za občni blagor, ako zanemari zdravnik, gospodar, dušni pastir, ali kedor koli naznaniti, da je ta ali oni morda obolel za kolero. Ako se namreč pravočasno naznani prvi slučaj, potem je mogoče

je verske šole, jasno dokazuje dogodek pri Dunaju. Neki šolski svet je prepovedal otrokom neke šole glasno delati križ, ker so med katoliki nekovi drugoverci! v katoliškej deželi naj zarad enega ali dveh judov katolik prikriva svojo vero? — to bi bilo vendar malo predebelo. Kranjski poslanec grof Hohenwart je vsled tega ostro poprašal naučnega ministra, kako in kaj je v tej reči.

Državni zbor je zopet skupaj od 5. novembra. Različni gospodje so se pritoževali o tem in onem, kar jim ni po godu. Zlasti važno se nam zdi vprašanje vrlega tirolskega poslanca do vojnega ministra, kaj misli ukreniti v to, da bode vojakom mogoče spolnovati vselej ob nedeljah in praznikih verske dolžnosti? Brez dvoma ne bode zvest cesarju, kedor se ne briga za Boga in njegovo službo. Veselo je, da zopet letos ni pomanjkanja v proračunu, dasi je treba zopet za vojaščino izdati za 6 milijonov več kakor lani. Dejal pa je minister, da se ni še nadejati, da bi se te potrebščine kmalu znižale. Kaže se tudi, da se bode mala loterija polagoma vendar-le odpravila. Bog daj!

Na Dunaju je kolera ponehala — ali zadnje dni je zopet nekdo obolel za to strašno boleznijo.

Zadnjič smo djali, da je malo upanja, da bi se sešel v Pragi shod vseh českih poslancev. Sešel se je vendar-le, in gospodje so se v nekaterih rečeh — zlasti da se hočejo skupno poganjati za česko državno pravo — zjedini. Želeti je pač, da bi si na pravej podlagi vsi naši severni bratje podali roke — bilo bi v korist njim — posebno pa še nam na jugu.

zabraniti, da se dalje ne širi, kakor se vspešno gasi pri požaru le tedaj, ako se pri prvem sploju, ki se je vnelo.

Prvi v tej reči seveda je zdravnik. Ta poskuša rešiti, kolikor mogoče, a zlasti zabraniti, da se bolezen ne razširi na druge. Kakor pa se pri požaru le prerado zgodi, da se prime ogenj tudi bliže stoječih hiš; tako je dostikrat težko rešiti tiste, katere je kolera najprej zgrabila — ali če se zdravnikom vestno zaupa, dosežejo saj toliko, da se kolera lokalizira, t. j. ne razširja dalje cez okuženi kraj. Nasprotno pa, ako je ljudstvo malomarno, če ne uboga, bode gliva kolerina pri enem bolniku seme, ki se brzo zatrosi na stotine družih.

Prvi pomočki zoper razširjanje kolere so tedaj ti-le; naznani precej obolelega za kolero, loči ga popolnoma od družih, razkaži vse, kar je prišlo v dotiko z bolnikom.

V stanovanje, kjer je kolera, naj razun strežajev ali strežnic nihče ne pride; tudi naj se jed, obleka, odpadki sploh, nobena reč ne odnese prosto od bolnika, da se ne bi bila prej razkužila.

Nemci liberalci kar ne morejo dopustiti, da je vlada razpustila prusaški mestni zastop v Libercu na Češkem — celo ministr so v tem ostro poprijeli. Pač mu odgovor ne bode težak.

Govorili smo uže zadnjič nekoliko o nerazumljivej nadutosti madjarskej, ki jih je privedla tako daleč, da kar očitno kažejo mržnjo do Avstrije. To je bilo preveč tudi vladnim osebam; presvitli cesar so kar nemudoma zapustili madjarsko kraljestvo. Ta prevelika popustljivost ogrskih ministrov in pa neednost med njimi, ker nekateri hočejo vpeljati svetni zakon med kristijani in judi, je vzrok, da je moralo ministerstvo odstopiti. Madjarji bodo dobili torej nove ministre, da bi bili pa Slovanom kaj bolj pravični, ni misliti.

Na Moravskem v Olomucu so volili gg. kanoniki pokojnemu nadškofu knezu Fürstenbergu naslednika. Izvolili so izmed sebe veleučenega in za dobro vnetega gospoda kanonika dr. Božidara Kohn. Novi nadškof je rojen Čeh — sin kmečkih starišev. Povemo le še, da je ta škofija najbogatejša med vsemi v naši polovici cesarstva.

Kaj je novega po širokem svetu?

Na Italijanskem so imeli nove volitve za državni zbor. Sedanji cerkvi in veri sovražna vlada je dobila veliko večino za-se. Katoličani se volitve niso vdeležili.

Francija se kaže vselej in povsod nasprotnico katoliškej cerkvi. Gospodov, ki so se učili v katoliških šolah, neče sprejemati za uradnike. Malo pa ima ista vlada srčnosti, kadar gre zoper prekucevalce. — Zgodila se je zopet strašna nesreča,

Kako se bolnik odloči, ali ga je morda treba prenesti v posebno odločeno bolnišnico, kako je napraviti z zdravimi v hiši stanujočimi i. t. d., to se mora od zato postavljenih organov določiti po dotičnih razmerah.

Ume se samo po sebi, da se ob taciš žalostnih časih prepové vse, kar bi vtegnilo kolero širiti, kakor pobiranje cunj, hauziranje, javni shodi, sejmi i. t. d. Posebno pa je paziti, da se ne izvažajo reči, ki lahko prenesó kolero; ljudje, ki odpotujejo, kakor tudi njih prtljaga, se mora ostro nadzirati.

Posebno nevarno pa je pred kolero bežati. Dostikrat taki obolé med potom in zaneso nesrečno kolero še v druge kraje.

Največja dolžnost tu zadeva občinski zastop. Ta ima vže prej skrbeti, da se odpravi vse, kar je zdravju škodljivo, da se zabrani razširjanje kužnih glivic po vodi, hrani, gnoju i. t. d. Za časa, ko preti kolera, se ima izbrati posebna komisija, ki od hiše do hiše pregleduje, se li zaukazano izpolnuje in skrbi, da se res spolni. Vsi za dobro vneti možje pa naj to zdravstveno komi-

Policist je našel bombo, nesel jo je na policijo. postavil jo na mizo — ta se je razpočila in ubila šest oseb. Bombo so položili anarhisti pred neko jim neljubo pisarno v mestu Karmo.

Nemčija misli napraviti novo postavo, po kateri bi imela še več vojakov. Misli se pa, da za tako postavo ne bode dobila večine, Tudi katoliki bodo menda glasovati zoper njo.

Ruski veliki knez Sergej je bil v Rimu. Papež so govorili z njim pol ure. Naš cesar so mu poslali nasproti do naše meje posebni dvorni vlak. Eden dan je bil na Dunaju gost presvitlega našega cesarja, potem pa se je odpeljal na Rusko v Petrograd.

V črnej Afriki ni še miru. V zahodu v deželi krvoločnih Dahomejcev se vojskujejo Francozi. Nekateri trdijo, da so zmagali nevrne črnce, drugi pa trdijo nasprotno — da so bili tepeni, ker imajo premalo vojakov. Treba je na vsak način, da slednjič pokore ponosni Francozi neverskega dahomejskega kralja — grdobo, ki ima svojo palačo pokrito s človeškimi črepinjami.

Tudi na nasprotnej, vzhodnej strani nesrečne Afrike se vzdiguje baje nekov Osman Digma proti Egiptu. Angleži radi tega ne bodo še mislili na odhod iz Egipta.

Piše se nam:

Iz Novega Mesta, dne 12. novembra. — V zadnjem listu smo omenili, da nameravajo rokodelci, člani katoliškega društva 6. novembra napraviti malo predstavo. Danes povemo, da je bila ista jako dobro obiskana in da so rokodelski pomočniki vnovič pokazali, da res skrbе za izobraževanje.

sijo po moči podpirajo, in trud gotovo ne bode zastonj.

Ume se samo po sebi, da je zlasti tudi paziti na to, kje stanujejo, kako živé prebivalci, kajti znano je, da se kolera ravno pri bolj zanemarjenih in nerednih ljudeh najraje širi. V tej reči ima pač krščanska ljubezen široko polje za svoje blago delovanje: skrbi naj se za zdravo stanovanje, za krepko hrano ubozih ljudi. To je potrebno še tem bolj, ker je za časa kolere navadno zaslužka le malo.

Kaj manjša, kaj povečuje nevarnost, da se razširi kolera?

Najimenitniša bramba zoper kolero je snaga v vsacem oziru. Po njej se odpravi marsikaj, ki daje kolero in glivici najboljša tla, da se razširi, — pride na jedila, obleko i. t. d.

Pridno naj se toraj snažijo javne ceste in ulice, pri tem pa naj se pazi, da se preveč ne vzdiga prah.

Skrbi naj se za dobre kanale, gnojne jame, ki ne izpuščajo vode. Dvorišča, veže, stopnice po hišah, zlasti še po gostilnah, šolah, uradih i. t. d. naj bodo vedno čiste. Luž ni trpeti; skrbi

Petje je bilo jako lepo. Da, veselo je bilo slišati, kako ubrane glasove dajo grla mladeničev, ki se sicer od jutra do večera trudijo s svojimi rokami. Petje povzdiga človeka. Vso hvalo zaslužijo rokodelci, kakor zlasti tudi njih učitelj.

Deklamacije so bile tudi jako dobro naučene in spretno prednašane: žele so zasluženo hvalo. Najbolj pa je vzradovala poslušalce iz vseh stanov igra „Tu se odda soba“. Kedor pomisli, da rokodelci nimajo mnogo časa za vaje, da imajo pred vsem misli obrnjene na vsakdanji kruh ta bode gotovo iz srca dajal hvalo rokodelcem, ki so vendar tako spretno znali predstavljati ne lahke vloge. Po igri se je napravila mala tombola, da-si se prej na isto ni mislilo; šlo je pri njej vse jako živahno. Vrta družba sme biti z večerom 6. novembra vsestransko zadovoljna, ker so jej prišli tudi jako obilni prostovoljni darovi.

Zdravje pri nas je še precej dobro; vendar so nekateri zboleli za grižo, drugi pa za škrlatinko. Dne 11. novembra je umrla žena g. krojača Pirca na tej bolezni. Upamo, da se vendar ne bode dalje širila.

Mestni zastop je pripravil bolnišnico za silo, da bomo pripravljene, ako bi prišel grozni gost — kolera, koje nas Bog obvaruj.

Domače vino se letos jako drago prodaja — iz vinogradov, ki so bili škropljeni. Le-ti imajo dobro kapljico, drugi neškropljeni pa le nekoliko kislice. — Laško vino se sicer tudi pri nas vže pridno toči, a doslej nam ne dela še posebne škode.

Iz Mirne Peči. — Malo se zve od nas — a še to je žalostno. Dne 23. oktobra smo imeli ogenj v Malem Podborštu pet minut od Mirne Peči. Gori, gori! se je klicalo; v zvoniku bije plat zvona in ljudje pa, ko privro iz hiš, vpijejo: pri Špringerju gori. Ženske prihite na pogorišče s polnimi škafi vode; iskre švigajo visoko in bati se je, da se vnamejo tudi druga poslopja — bližnje strehe pa so bile polne ljudi. Pôd,

naj se, da gnojnica pride v pokrite jame. Na kmetih naj bode gnojišče saj z jarkom (grabnom) obdano, da se gnojnica ne bode odtekala kamor jej drago. Priporočati je, da se gnoj kolikor mogoče zakrije.

Skrbi naj se, da se gnoj in drugi odpadki odpravljajo previdno, da se zabrani razširjanje kolere. Skrbi naj se tudi za čistote stranišč in izlivov po hišah. — Dalje vsako gnojišče, vsako smetišče naj se odpravi iz obližja vodovodov, potokov, vodnjakov; časih bode treba take vodnjake celo zapreti.

Paziti je prav posebno na cunjarije, strojarije, mesnice, krznarije.

Gledati je, da je stanovanje vedno zdravo, zračno, zabranjuje naj se, da ne spi preveč ljudi skupaj. V delalnicah, v krajih kjer se jedila prodajajo ali pripravljajo, se nikakor ne sme spat.

Kleti naj bodo suhe; ako se ne dajo osušiti, jih je treba zapreti, ako preti kolera. Znano je namreč, da se kolerina glivica najbolj plodi na vlažnih krajih. Radi tega je pred vsem gledati na suhoto.

Snaga, suhota, zrak, luč so sovražniki kolere.

skeden in dva kozolca sta v ognju. Groza je bila — mislilo se je, vsa vas bo pogorela; toda prejšnji načelnik požarne brambe g. Krištof, nadučitelj, prihiti z brizgalnico in kmalo so rešene sosedne hiše in druga poslopja. Omenim še, da je gospod nadučitelj v najhujšem dimu stal od pol 10. do pol 2. ure na vozu in se bal ne ognja ne dima.

K sklepu se moram v imenu vaščanov zahvaliti najprvo vže omenjenemu gospodu nadučitelju za njegov trud, dalje Navlanu, minarju iz Polja, Francu Horvatu in vsem ženskam, ki so vodo nosile. — Zažgala sta dva domača otroka pri kozolci, ko sta šla nju oče in mati od doma.

Iz Cirknice, dné 1. novembra. — Cirknica dobila je vsled prošnje lastno sodišče in davkarijo. Včeraj dobili smo veselo vest, potrjeno od najvišje strani. Po trgu visé z hiš lepe po več metrov dolge zastave. Topiči pokajo, da se na daleč razlega. Gotovo se bode presrečni dan vpisal z zlatimi črkami v Cirkniško kroniko. Kje bode novo sodišče stalo, ali če se bode začelo iz novega zidati, bodem Vam poročal. Marsikateremu je s tem vstreženo. Hvala tudi gg., kateri so imeli mnogo truda, da so dosegli, kar se je davno želelo. Radi tega se je danes zvršila služba Božja ob 10. uri z zahvalno in c. sarsko pe-mijo. Opomniti moram, da je pri tej slavnosti grmel topič, katerega imamo še iz turških časov; vzeli so ga ljutim Turkom naši pradedje, ko so bili oblegani v taborih, katere je lahko videti še dandanes. Topič je visok 43 in širok 21 ctm. Soditi se sme, da je star blizo 500 let, kar pričá napis in črke, katere so vsekane v kamen in v zidane v steno poleg stranskih cerkvenih vrat.

Bolezen nas je hvala Bogu zapustila, kar tudi Vam Dolenjcem iz srca privoščimo. Če še dostavimo, da letina pri nas ni bila posebno dobra, je s tem povedano vse, kar bi Vas vtegnilo zanimati.

Občina naj skrbi, da se prodaja le zdrava hrana in sicer tako, da se po njej ne raznese kolera.

Najvažniša reč pa je zdrava voda, ki nima v sebi kolerinih trosov. Tu se ne gre samo za pitno vodo, ampak za vsako vodo, ki se rabi za pomivanje, pranje, kopanje; kar namreč mora priti na telo človeško, more priti s telesa tudi v njegova usta.

Najboljša voda za časa kolere je studenčnica voda iz čistega vrelca nima kolerinih glivic. Voda iz vodnjakov je le takrat ravno tako dobra, ako ni mogoče, da bi prišle v vodnjak kolerine glivice po zemlji ali od vrha. Zato so vodjaki na žago mnogo bolji, kakor oni z zajemalnim korcem.

Blizo vode, ki se rabi za ljudi, naj se ne trpi nobena nesnaga, naj se ne snaži nobena reč — zlasti še ne od kolere bolnih.

Voda iz potokov, rek, kamor se steka lahko nesnaga, je vselej nevarna. Ako je kje samo taka voda, naj se prej prekuha, potem še-le rabi.

Za pitje naj se taka voda pomeša s kako drugo pijačo, z vinom — kislo je pa najbolje zoper kolero! s sodo, kislo vodo in dr.

Nekaj o kolero.

Vlada strogo zapoveduje občinskim zastopnikom, da napravijo bolnišnice za silo, da bodo imeli kamo djati bolnike ter obvarovati okuženja druge, ako bi se priklatil k nam ta neljubi gost. Veljeva dalje, naj se pazi na snago, naj se razkuževajo stranišča itd. Nekatero občine (seveda velike premožne) so napravile velikanske reči zoper tega sovražnika človeškega rodu. Zagreb na priliko je dal za bolnišne barake 20.000 gld. Tudi pri nas se saj po zmožnosti v malem skuša nekoliko storiti; ali to nikakor ne gre v glavo nekaterim ljudem. Čujejo se čudne opombe kakor: saj še ni kolere, čemu mahati po sovražniku, katerega še ni? ali: nekdanj niso počeli taci nespametnostij, gospôda ima menda preveč denarja? ali še celo: čemu neki to? ali se bodo ljudje Bogu ustavili? — če nam je Bog namenil šibo — kolero, bode prišla, če ljudje še tako kozle prevračajo!

V pouk moramo o tem nekoliko spregovoriti. Začnimo pri zadnjem ugovoru.

Ako nam hoče Bog poslati kolero, — mi zaslužimo jo gotovo — bode prišla. Tu imate prav. Kaj pa če je Bog namenil kolero poslati le takrat, če bomo leni čakali ter nič ne storili da se je ubranimo?! Glejte, ko so nekateri jeli trte skropiti, ste nekateri tudi govorili: Bog je poslal strupeno roso, ali se čemo niemu ustavljaliti — a sedaj vendar-te vsak otrok lahko vidi, da imajo obilo dobrega vina in tisti, ki so pametno ubogali. Bog je dal ljudem pamet; zato pa hoče, da jo ljudje rabijo ter ubogajo. Bog je ustvaril zdravnika, da odvrta bolezen, pa tudi učene gospode, da preiskujejo, kaj je vzrok tej ali oni nadioga — drugim pa pamet, da naj ubogajo take, ki več vedo, kakor sami. Poglej, ali miši in podgane ni tudi Bog ustvaril, pa vendar jim nastavljaš pasti in strup; golazen je tudi od Boga, bomo pa li rekli da je tisti najboljši kristjan, ki jej da razjedati njega in njegove otroke? Še več — ali trnje in osat ni od Boga? Gotovo. Ne veš li, da je djel Bog sam v rajnu Adamu za kazen: zemlja ti bode rodila trnje in osat? Ali naj mar zato pustimo, da nam trnje in osat rase na njivi? Ne izrujemo ga — sicer smo leni. Bog sam je to hotel, saj je djel Adamu tudi: v potu svojega obraza bodeš jedel od nje svoj kruh. Tisti Bog pa, ki je hotel, da človek v potu svojega obraza zatira trnje in osat, je gotovo hotel tudi, da zatira s svojim umom tisto reč, ki dela kolero, da si jo je vstvaril on sam. S krščanstvom se torej nikar ne izgovarjaj, k večem se smeš izgovarjati z lenobo!

Nekdanj niso počeli tako, menda ima pa gospoda preveč denarja!

Gospodi — tudi državi — manjka denarja ravno tako, kakor tebi, ali pa morda še bolj. Veruj mi, da lepa obleka dostikrat pokriva lačen želodec. — A nekaj drugega je vzrok. Pred malo leti še niso vedeli kaj je vzrok kolero. Sedaj pa so učeni gospodje natančno dokazali, da kolero napravi jako majhna glivica, ki se nahaja v Indiji, ako pride v človeški život. Če pa se zanese po odpadkih tako ali tako v druge kraje ter pride tamo skozi usta v človeško telo, napravi kolero tudi tukaj. Treba je toraj skrbeti na vse načine, da se kolera tako ne širi — in glej vsi ukazi gosposke imajo edino le namen uničevati one kolerinone kali, zabranjevati, da se ne prenašajo iz kraja v kraj. Tega nekdanj niso znali, zato niso mogli kaj takega zapovedati. Vemo pa tudi, da se je pred 50. in 60. leti kolera grozno hitro širila — sedaj pa jej ni pot več

tako gladka. Beri o tem prav pazljivo, kar pišejo naše „Novice“ v podlistku!

Čemu toliko skrbeti, saj še ni kolere? Ta je pa pametna! Ko bode kolera vze tu, potlej bo skrb prepozna. Plot narediti, ko je zajec vze napravil škodo, je prepozno; jez delamo, ko je vodotok suh, ali vsaj, ko je voda majhna. Ko bi hoteli jeziti, ko je prihrumel naliv, bi bilo delo pač prepozno. Ravno taka je s kolero: ako hočemo, da ne pride, jej gradimo — če pa pride, pripravimo se na boj z njo, da jej ne bomo ustili preveč rogoviliti, da jo bomo zadušili prej ko prej.

Moli in delaj! je pravilo za pravega kristjana. Tudi mi molimo, naj Bog odrne kolero, — cerkev to dela sedaj pri vsakej svetej maši — ali tudi sami rok ne držimo križem, marveč delajmo, kolikor nam je mogoče. Samo od Boga pričakovati pomoči pa bi bilo predrzno, reklo bi se Boga skušati.

Domače vesti.

(Novi fari) sta nastopila čast. gg. Jakob Porenta in Jan Mrvec. Prvega gospoda je umestil v Stopičah v. č. g. dr. Jurij Štrbenc dekan leskovski, drugega pa v Šent-Ruprtu v. č. g. J. Virant, župnik mokronožki.

(Novo Mesto) dobi bolnišnico. Usmiljeni bratje so dobili iz Rima od generala svojega dovoljenje, da smejo vstreci želji novomeščanov. Veseli smo te novice gotovo ne samo novomeščani, ampak tudi vsa dojna Dolenjska. Sedaj bodemo imeli vendar gotovo pomoč bliže, ako nas zgrabi stiska. Želimo le, naj si še gospodje zdravniki-redovniki zberó za bolnišnico pripraven kraj v mestnem obsegu.

(Imenovanje) Gosp. Lad. Pawlowsky, nadporočnik tukajšnje žandarmerijske postaje imenovan je ritmajstrom.

(Poročil) se je g. Martin Petelin c. kr. prof. na tukajšnji gimnaziji z gospico Marijo Šorli, hčerje višjega poštnega oskrbnika v Ljubljani.

(Miklavžev večer) priredi kakor običajno vsako leto naš „Sokol“ dne 5. dec.; toda za letošnje leto je odbor skrbel za izvanredno zabavo in izredno lepo opravo Miklavža in njegovega spremstva. Na sporedu bode godba, petje, obdarovanje po Miklavžu. — Dalje bode tudi letos uboga šolska mladež obdarovana s topló obleko in obutev, za kojoj milosrčnost imate največjo zaslugo bl. gospe Slančeva in Poljančeva.

(Kranjske kmetске občine) še vedno pošiljajo udanostna pisma svojem knezoškofu v Ljubljani. Iz njih se svetlo kaže spoštovanje našega naroda do svoje duhovne gosposke.

(Vrh na Višnjej gori) nam je napravil velik strah. Umril je tam neki delavec po kratkej bolezni, ki je bila jako podobna kolero. Kolera je na Kranjskem, je šlo od ust do ust. Hvala Bogu, ni bilo tako. Učeni gospodje v Gradcu so preiskali poslane odpadke, ter se izrekli odločno, da tu ni bilo nikakove kolere. Prav veseli smo, ker še ni k nam tega strašnega gosta. — Tedaj česar še ni, to lahko pride. Varujmo se ga torej, kolikor nam je mogoče; zato nam je dal Bog pamet. Kako naj to storimo, govorimo na drugem kraju v našem listu. — Griža razsaja po jako mnogih krajih naše domovine. Tudi Dolenjcev je spravila vze mongo pod rušo — zlasti mladine. Tukaj v Mestu je nekaj slučajev, a dosti pa je bolnikov v bližnjih farah, zlasti v Mirnepeči. Trebnjem, Trebelnem, Šmarjeti itd.

Pač je prositi Boga, naj nam odvzame to šibo; ali tudi sami se moramo varovati. Snaga bodi prva skrb, in pa pazi, da se ne prebladiš.

(Kmetijska podružnica v Novem Mestu) je sklenila napraviti ameriško trtnico za 30 000 sajenk, katere bo oddajala svojim udom in drugim gospodarjem za nove nasade ameriških trt. V ta namen vzela je njivo g. Brunnerja, ležečo ob novi cesti za 10 let v zakup. Prekopavanje nove trtnice se je nže pričelo. — To je pač jako dobra misel in želimo dober vseh!

(Nekaj novih denarjev) po 20 kron v zlatu so vže izdali na Dunaju. Ljudje so baje tako hrepeneli po njih, da so po 5 krajcarjev dobička dajali pri goldinarju.

(V Zatičini) je umrl bivši znani ljubljanski trgovec g. Fran Fortuna.

(V Ribnici) je umrl narodnjak tamošnji notar in župan g. Fran Erhovnik dné 9. novembra v 44. letu svoje dōbe, po dolgej in mučneji bolezni. Večni mir blagemu gospodu!

(Davica) jela je pobirati otroke v Vušni Vasi občina Suhor. Več otrok je zbolelo toda nekaj tudi umrlo.

(Pri občinskih volitvah) v Podzemlji okraja Črnomaljskega, bili so izvoljeni gg.: Matija Kambič zupanom; Miha Klepec, Miha Gregorič, Miko Tome in Martin Pezdirc, občin. odbornikom.

(Iz Ljubljane) se nam piše: Vodovodi in vodnjaki v suhih krajih na Dolenjskem se bodejo vendar pričeli delati morda vže drugo leto. Deželni odbor je bil poslal svojega inženirja letos na Dolenjsko v Žužemperški, Črnomaljski in Kočevski okraj, to je bilo meseca avgusta in septembra. Deželni inženir je tam preiskaval pokrajine in vodne izvire, iz katerih bi se preskrbeli oddaljenim vasem prepotrebno vodo, katere pomanjkanja sedaj zelo trpé. Napravili se bodejo vodovodi po cevih iz vlitiga železa. Kjer pa izvirov ni, tam bodejo vodnjaki. Načrti bodo dodelani menda uže letos. Ako bi prebivalci prispevali s tlako in s kamenjem, opeko, apnom, peskom, lesom itd. do vrednosti 20 odstotkov, bi drugo prevzela dežela in država v določenem razmerji. To je za narodno-gospodarski napredek naše dežele neizmerno važno podjetje. Načrt za vodovod v Ambrus v Žužemperškem okraju je poslal deželni odbor vže poleti na vlado s prošnjo za izdatno podporo; stvar se uradno obravnava sedaj pri poljedelskem ministerstvu na Dunaji in se opozarjajo na to naši gospodi državni poslanci

(Umrli) je v soboto zvečer v Ljubljani g. Ivan Komp, učenec VIII. gimn. razreda, nadepolni sin pri nas znanega g. c. in kr. brambovskega častnika. Prerano umrli mladenič bil je jako pobožen ter se rodil v Kandiji pri Novem Mestu leta 1873. Naj v miru počiva!

(„Prva krona“) Neimenovan rodoljub nam je doposlal naslednji nasvet, ki ga svojim čitateljem topio priporočamo v dejansko uvažanje. — Kmalo dobimo po našem cesarstvu nov denar. Celovski rodoljubi so sklenili, kakor poroča zadnji „Mir,“ „prvo krono“, ki jo v rokē dobé, podariti družbi sv. Cirila in Metoda. Kakor oni pozivljajo vse rodoljube brez izjeme stanú, da se pridružijo temu nasvetu, tako bi bilo umestno, da se domorođci i po drugih slovenskih deželah poprimajo te srečne misli. Kaj ko bi odborniki več kakor 100 podružnic to stvar vzeli v roke in povsod nabirali „prve krone“ in je položili na versko narodni

žrtvenik družbe sv. Cirila in Metoda, okrog katerega se zbira že čez tisoč slovenskih otrok, čakajoč zavetja pri tej svojej ljubeči materi. Ta s kronami obdarovana slovenska deca, ki je brez družbe v nevarnosti odtujenja, bode dičila kot drag venec slovensko domovino. — Prepričani smo, da bodo vsi slovenski listi radi izkazali „kronine darove“.

(„Amerikanski Slovenec“) je list, kateri shaja vsaki petek v Towru država Minnessota. List je dobro uredovan, posebno nam dopadajo pridige, katere lahko berejo naši verni rejaki, posebno ako poudarjamo, da premnogim ni mogoče slišati ob nedeljah pridige v razumljivem jeziku. Listu želimo dober vseh.

Poslano.

Prejeli smo sledeče svarilo: V našem okraju se nahajajo ljudje, ki jako hitro bogatijo; kupujejo namreč zadolžena posestva in te zopet razprodavajo. Kakol prinese ptičar svoje limanice, tako pripeljejo ti „gospodje“ trgovci na dan razprodaje seboj pijače, sodček žganja itd. ali pa v krēmi gostijo napravijo. Ko so naši ubogi kmetovalci nekoliko dobre volje in „ugreti“ za pametno besedo, — hajdi se pa licitanda prične. Drugi dan se kupovalci „shlade“ in spoznavajo, da so „prav dobro“ plačali — „gospodje“ razprodajalci pa, da so jako fino baratali — za par tisočakov dobička. — Prosimo svarite naše ljudstvo pred tacimi dobitniki!

Zahvala.

Slavni Dolenjki „Sokol“ prepustil je kmetijski podružnici v loterijske namene prostore v svoji telovadnici brezplačno od 1. oktobra do današnjega dné. Za ta blagi čin se najtopleje zahvaluje

predstojništvo kmetijske podružnice Novomeske

dné 12. novembra 1892.

V. Rohrman.

Na prodaj

sta dva lepa konja, dve molzni kravi in čvetero telet. Tudi nekaj poljskega orodia. Več se izvê v župništvu v Podzemlji. (240—1)

Kdor bi hotel tako potrebni

Hôtel v Novem Mestu

zidati, bil bi kaj pripravi kraj ob koncu mesta proti železnici, na razpotju cesarske in okrajne ceste. Na pol dozidana hiša za to pripravna se stavi v ponudbo. Več o tem pové opravištvu „Dol. Novic“.

Prodajalka

se išče za prodajalnico v Novem Mestu. Kje pové opravištvu „Dol. Novic“. (242)

Kmetijska šola na Grmu išče dva poštena hlapca, volarja in jednega kravarja. Nastop službe ob novem letu 1893.

Loterijske srečke.

Gradec	5. novembra	38	19	62	54	3
Trst	12. "	54	39	11	66	38

Na prodaj

je v Novem Mestu enonadstropna hiša, vinarstvo v Trški Gori in njiva v Sreberneh. Natančneje se izve v Notarski pisarni v Novem Mestu. (223—2)

Brunerjeva gostilna

bode dne 30. t. m. skozi zimske mesece prejenjala, in se bo prihodnje leto 1. aprila zopet odprla. Čast. gg. obiskovalcem se zahvaljuje, prosi to na znanje vzeti.

(236)

Makso Brunner.

Razglas.

Z odlokom veleslavnega c. kr. okrožnega sodišča dné 18. oktobra 1892 dovoljena prostovoljna dražba v zapuščino Antona Grudna spadajoče njive in travnika parc. štev. 569 pod ulož. štev. 44 katastr. obč. Rudolfovo, sodnijsko cenjene 225 gl. a kozolcem cenjenim 25 "

skupaj 250 gl.

vršila se bode dné:

18. novembra 1892

ob 9. uri dopoldne v notarski pisarni podpisanega, kjer so cenilni zapisnik in dražbeni pogoji na ogled, kar se naznani vdeležencem.

Rudolfovo, dné 1. novembra 1892.

Dr. Albin Poznik,

(239—1)

c. kr. notar in sod. pov.

Mestni mlin

se daje v najem. Več se izve v občinski pisarni Novomeški. (230—2)

Bika

muricodolskega plemena, kateri je močno in pravilne postave, poldrugo leto star, in sploh za pleme sposoben, kupi takoj mesto Metlika. Prodajalci naj svoje ponudbe pismeno ali pa tudi ustmeno županstvu v Metliki naznanijo in tudi za ceno povejo.

Metlika, dné 10. novembra 1892.

Ferdinand Salloker,

(238)

župan.

IGNACIJ ŽARGI

(„Pri nizki ceni.“)

v Ljubljani, Sv. Petra Cesta št. 4

priporoča svojo izborna zalogo modnega, manufakturnega in kramarskega blaga, raznovrstnega perila: srajc, predpasnikov itd., blaga za krojače in šivilje. Velika izbira zimske potrebščine kakor: nogovic, volne, volnate robce, rokovice itd. (211—2)

Vzorci (mustri) brezplačno.

Na prodaj je posestvo

v Goriški Vasi, četrť ure od železniške postaje. Njiv je za 45 mernikov gozda 22 oralov in šest delov košenine, ali travnikov. Dalje se proda tudi gospodarsko poslopje še v prav dobrem stanu. — Cena se izve pri lastniku

(221—2)

Janezu Červan,

v Goriški Vasi, št. 8, pošta Mirna Peč.

Radi potovanja od tod se proda ali na več let v najem odda

opekarna,

katera se nahaja poleg družih opekarn pri Dolenji Straži. Več se izve pri lastniku

Jurij Springer,

(224—2)

Dolenja Straža pri Novem Mestu.

Radi selitve je naprodaj

lep mlin

s tremi tečaji, hiša v drugo nadstropje, z cementom krita in še drugim gospodarskim poslopjem; zraven se tudi njive, travnik in hosta, vse to se proda, po želji kupca več ali pa tudi manj zemlje. — Pl.čo se lahko čaka več let. Več pove Josip Gorjup na Ž.losni Gori pri Mokronogu. (210—3)

V Bajnofu pri Rudolfovem

je naprodaj šest lepih krav po jako nizki ceni. Tri bodo kmalu teletile. (237)

Knjigovezna dela

vsakoršne vrste prevzema in izdeluje po primerno nizkih cenah

Janez Krajec,

v Novem Mestu.

Oglje na prodaj.

Logarski urad nove tovarne na Gorjancih prodaja oglje in sicer kolikor časa bode zaloga dopuščala; dobiti ga bode vsako sredo in saboto od ogljarskega skladišča po 14 kr. mernik.

Šest dobrih molzних krav

je naprodaj v grajščini Ruperčvrh. Videti so ravno tam in tudi tam se natančneje izvé. (228-2)

— N j i v a, —

blizo tri orale velika, v Žabji vasi poleg Novega Mesta se takoj v najem dá ali pa tudi proda. Več pové

Ivana Komp,
(216-3) Ljubljana, Št. Peterska mitnica št. 22.

Na prodaj ali v najem se odda mlin

v Metliki, kateri ima šest tečajev in šest stop; poleg njega so tudi njive, travnik z hrastjem v obsegu štirih oralov, hlev in klet. Voda je pripravna za žago ali kako tovarno. Kupci naj se oglasijo na h. št. 173.

Službo išče.

Podpisana, poštena, z dobrimi spričevali. želi priti v špecarijsko prodajalno, ali pa h peku v službo, naj bo v mestu ali pa na deželi. Pismeno sporočilo na

Amalijo Plantan,

(217-2) hš. št. 58 v Novem Mestu.

Na prodaj je

šva oral pripravnega zemljišča za opekarno (cegelnico) in še mnogo drugega zemljišča blizo železnične postaje Straže pri Novem Mestu. Več se izvé pri

(218-2)

Janezu Šiška,

iz Sel, fara Prečina pri Novem Mestu.

POŠTARICA,

zmožna poštna in telegrafične službe. vstopi lahko takoj k pošti v Sodražici.

(220-2)

Ivan Fajdiga, poštar.

Išče se prodajalka

v špecarijsko prodajalnico, katera je zmožna slovenkega jezika, — nemški ni ravno potreben. Dekleta iz dežele imajo urednost. Pisma naj se pošiljajo pod naslovom: „F. 2“ na uredništvo tega lista. (225-2)

Prodaja drv in oglja.

Logarsko oskrbništvo grajščine Gradac (pri Metliki) naznanja, da ima v svojih gozdih Padeš pri Birčni Vasi gabrov les za kurjavo 1 meter (1 meter dolga) prve vrste po 1 gld. 15 kr., druge vrste po 1 gld. na prodaj, v gozdih Peščenik pa ima bukova drva 1 meter (po 1.40 m. dolga) po 1 gld. 10 kr.

Tudi prodaja v Peščeniku oglje iz bukovega lesa po 30 kr. hektoliter Večjim naročilom se radovoljno dovoz v Novo Mesto preskrbi.

Iščejo se tudi razpečevalci, katerim se po dogovoru daje popust. Vsa naročila in vprašanja sprejema in odgovarja

logarsko oskrbništvo, grajščina Gradac.

Občinski sluga,

kateri je zmožen slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi, se takoj sprejme v občini Krški. Doslужeni vojaki samskega stanu imajo prednost. Plača je 25 gold. na mesec, službena obleka in prosto stanovanje v občinski hiši. Prošnje naj se pošljejo na županstvo Krško do konec novembra 1892.

Karl Schener,

(231-2)

župan.

Fran Čuden,

urar,

preje J. GEBA,

v Ljubljani, Slonove ulice štev. 11,

se priporoča in uljudno vabi preč. duhovščino in slav. občinstvo na ogled svoje velike izborne zaloge najraznovrstnejših žepnih ur, zlatih, srebrnih in nikelnatih, stenskih ur z nihalom, ur s stolalom in ur budilnic (Weckeruhren), ur z godbo in godbenih valčkov v ličnih politiranih omarih, raznovrstnih verižih, prstanov in uhanov.

Cene žepnim uram so naslednje:

Najfinejše nikelnate ure	od gld.	4-20	do	6.-
„ srebrne ure s ključem	„	7-50	„	10.-
„ srebrne remontoir-ure	„	7-50	„	12.-
„ iste z dvojnimi oklepom	„	9.-	„	18.-
„ zlate ure za dame	„	16.-	„	35.-
„ zlate ure za gospode	„	24.-	„	130.-

Budilke po gld. 2-80, fine. g. a. irane po gld. 3-40.

Garantiram povsem za poštenost pri meni kupljenega blaga; za zanesljivost mehanizma pa eno leto jamčim. — Cenjeni naročniki se mogó prepričati, da moje blago ni zamenjati z dunajskim blagom, vzlic temu, da prodajem dobro blago za res nizko ceno.

Popravila izvršujem točno in zanesljivo ter jamčim za dobro izvršbo. — Vnanjim naročnikom postrežem po želji z obratno pošto. (215-8)

Ilustrovane cenike pošljem na zahtevanje po pošti brezplačno in poštnine prosto